

Kokkuvõtte sihtrühmadega peetud pensioniea ja pensionivalemi seminarist

2. detsembril 2015. aastal toimus laiapõhjaline seminar, kus olid arutluse all võimalikud muudatused Eesti pensionisüsteemi I samba pensionivalemis ja pensionieas. Kutse saadeti üle neljakümnele organisatsioonile, osaleda sai 32 inimest kahekümnest organisatsioonist. Esindatud olid nii sotsiaalpartnerid, riigiasutused kui ka pensionäride organisatsioonid, samuti osales näiteks Eesti Naisliit, Teenusmajanduskoda, MTÜ Kuldlüga Algatus, MTÜ Eesti Omastehooldus, Eesti Linnade Liit, Eesti Koostöö Kogu, Inimõiguste Instituut, Praxis.

Seminari esimese päevakorrapunktina tutvustati Sotsiaalministeeriumi ja Rahandusministeeriumi ning ülikoolide pensioniekspertide poolt tehtud pensionianalüüsi ja võimalikke muudatusettepanekuid pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse tagamiseks (ettekanne lisatud). Ülevaate andmisele järgnes sihtrühmade vaheline arutelu laudkondades ja seminar lõpetati laudkondade arutelude kokkuvõttega.

Sihtrühmad arutasid pensioniea ja pensionivalemi teemadel. Küsisime, missugusena näevad nemad tuleviku pensioniiga ja millest peaks sõltuma edaspidi pensioni suurus. Sihtrühmad olid jagatud nelja laudkonda ja kõik laudkonnad olid üksmeelel selles osas, et I samba pension peaks koosnema kõigile võrdsest baasosast, mis peaks olema võrdne arvestusliku elatusmiinimumiga ehk tagama minimaalse äraelamise ja teise komponendi pensionivalemist peaks moodustama staažiosa, mis sõltub ametlikult töötatud ajast ja makstud maksu suurus ei ole oluline. Makstud maks jääks pensioni suurus mõjutama läbi II samba ehk kohustusliku kogumispensioni. Leiti, et minimaalse pensioni saamiseks peaks inimene olema töötanud vähemalt 15 kuni 20 aastat ja sellest pikemalt töötanud inimese pension peaks olema oluliselt suurem.

Pensioniea tõusu osas tehti järgmisi ettepanekuid. I samba pensioni võiks inimesed saada konkreetsetes vanaduspensionieas ja mitte varem (näiteks 67- või 70-aastaselt), aga II samba pensioni võiks soovi korral võtta välja ka näiteks kuni kümme aastat varem. Arvati, et pensioniiga võiks aastaks 2030 olla 67 ja edaspidi siduda see oodatava elueaga. Kaks laudkonda toetasid ka mõtet, et pensioniiga võiks olla selline, et kõik põlvkonnad saaksid olla keskmiselt 15 aastat pensionil (praegu on inimesed keskmiselt 18 aastat pensionil). Öeldi välja, et kõik liiga varajast pensionile minekut võimaldavad sooduspensionid peaks ära kaotatama või peaksid nendele sooduspensionitele õigust omavate töötajate tööandjad ise panustama rahaliselt sellistesse eriskeemidesse.

Välja toodi mitmel korral ka see, et pensionisüsteemi muutmine üksi ei ole lahendus. Koos pensionisüsteemi muutmisega on väga oluline, et inimesed oleksid valmis ja võimelised kauem töötama ja tööandjad väärtustaksid küpsemaid töötajaid. Stimuleerima peab ausalt töötamist ja maksude maksmist. Ja väga tähtis on, et inimesed ka ise hoolitseksid oma vanaduspõlve täiendava kindlustamise eest. Riikliku pensioni ülesanne on tagada töötamiseks liiga vanadele inimestele selline sissetulek, mis päästab nad täiendava sotsiaalabi küsimisest. Endisele töötasule lähedase asendusmäära peaks tagama inimeste enda poolt säästetu või investeeritu.

Suur tänu kõigile osalejatele! Teie ettepanekutega arvestatakse riikliku vanaduspensionisüsteemi jätkusuutlikkuse analüüsi ja muudatusettepanekute tegemisel. Analüüs ja ettepanekud esitatakse sihtrühmadele kirjaliku tagasiside saamiseks järgmise aasta veebruarikuus ja peale seda esitatakse muudatusettepanekud Vabariigi Valitsusele.